

سفره ایرانی نیازمند اصلاح الگوی مصرف

گروه گزارش: نان از زمان‌های دور در ایران از جایگاه و احترام خاصی برخوردار بوده است تا آنجا که در بسیاری از مراسم سنتی از آن به عنوان نماد برکت استفاده می‌شد.

پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها به‌خاطر دارند که نان سنگک را به عنوان نمادی از برکت جدید‌ترین می‌کردند و سر سفره عقد می‌گذاشتند

نان را طوری نمی‌پختند که خمیر شود و دورریز داشته باشد. هیچگاه هیچ سفره‌ای نان خشکی نداشت، ریزه‌های کوچک نان نیز برای کبوتران و کنجشسکان ریخته می‌شد. اما اکنون وضعیت نان در کشور با چرخش چشمگیری مواجه شده است. البته این به معنای آن نیست که جایگاه نان در بین مردم پایین آمده باشد. هنوز باوره‌های مردم در مورد نان همان است که از قدیم بوده اما افزایش جمعیت به‌خصوص جمعیت شهری باعث شد تا نانوایی‌ها برای پاسخگویی به مشتریان علاوه بر اضافه کردن جوش شیرین به خمیر، با سرعت و دقت کمتری اقدام به پخت نان کنند. خانواده‌ها نیز به‌خاطر دگربری‌های روزمره که از ویژگی‌های شهرنشینی است نان را به تعداد زیاد خریداری می‌کنند تا مراجه‌شان به نانوایی‌ها و ایستادن در صف نانوایی کمتر شود. همین چند نکته به‌ظاهر کم‌اهمیت باعث افزایش مصرف و دورریز نان شده است؛ تا جایی که ایرانیان با سرانه مصرف ۲۰۰ کیلوگرم، از زیرمصرف‌ترین مردم جهان در گندم و نان هستند.

معاون وزیر بازرگانی نیز در این مورد می‌گوید: مصرف سرانه فقط نان در ایران حدود ۱۶۰ کیلوگرم در سال است که این میزان نسبت به کشورهای اروپایی نظیر فرانسه (۵۶ کیلوگرم) و آلمان (۷۰ کیلوگرم در سال) بیش از دو تا سه برابر است.

مجید پارسائیان در ادامه، میزان آرد مصرف داخلی (آرد خبازی) را حدود ۸/۵ میلیون تن در سال و میزان ضایعات نان در استان تهران را براساس آمارهای موجود ۱۱ تا ۱۳ درصد عنوان می‌کند.

معاون وزیر بازرگانی می‌افزاید: سالانه ۱۰/۷ میلیون تن گندم در کشور مصرف می‌شود که حدود ۳۰ درصد آن یعنی سه میلیون تن اتلاف می‌شود که در صورت رعایت در مصرف و نگهداری نان می‌توان این مقدار را در صنعت ماکارونی و یا صادرات نان صنعتی به کشورهای همسایه استفاده کرد.

مصرف نان در کشور در حالی افزایش پیدا کرده که با افزایش شهرنشینی، افزایش غذاهای سنتی در بین خانواده‌ها کاهش یافته و غذاهای فست‌فودی جای آن‌ها را گرفته‌است. باتوجه‌به این موضوع، باید مصرف نان با کاهش روبه‌رو می‌شد نه افزایش. اما بد مصرف کردن و کم‌توجهی به نوع استفاده از چرخه تولید گندم تا تبدیل آن به آرد و نان و استفاده آن در خانواده باعث افزایش مصرف در کشور و تبدیل ایران به عنوان بزرگ‌ترین مصرف‌کننده‌نان در جهان شده‌است.

مدیر کل دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت در مورد سرانه مصرف نان می‌گوید: متوسط سرانه مصرف نان در کشور برای هر ایرانی ۲۵۰ گرم در روز است.

مرتضی صفوی با بیان این‌که میزان مصرف نان در استان‌های مختلف متفاوت است، می‌افزاید: استان آذربایجان غربی با ۵۰۰ گرم نان مصرفی به‌صورت سرانه برای هر نفر و اسنان اصفهان با سرانه ۲۶۷ گرم نان برای هر نفر در روز، کمترین میزان مصرف سرانه نان در کشور را دارند. استان‌های دیگر نیز از نظر سرانه مصرف بین این دو استان قرار دارند. به‌عنوان مثال سرانه مصرف نان در استان سمنان و لرستان ۴۰۰ گرم برای هر نفر است.

موضوع قابل توجه دیگر این است که میزان مصرف به نوع نان نیز بستگی دارد. به‌طور مثال در شهر تهران لواش با ۳۹۷ درص

برکتی که قدرش را نمی‌دانیم

مصرف سرانه نان در ایران حدود ۱۶۰ کیلوگرم در سال است که این میزان نسبت به کشورهای اروپایی نظیر فرانسه (۵۶ کیلوگرم) و آلمان (۷۰ کیلوگرم در سال) بیش از دو تا سه برابر است

بالاترین و سنگک با ۱۰/۷ درصد پایین‌ترین میزان مصرف را به خود اختصاص داده است. در عین حال سنگک با ۲۸ درصد، کمترین و تافتون با ۳۷ درصد، بیشترین میزان دورریز نان را داشته‌اند. اگرچه به نظر کارشناسان، سنگک سالم‌ترین نوع نان است اما به خاطر قیمت بالای آن نسبت به سایر نان‌ها کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین بیشترین دورریز نیز مربوط به خمیر بودن دور نان‌ها و پایین بودن کیفیت آن است. این گونه مصرف باعث شده تا روزانه ۵ هزار تن نان خشک و سالانه ۱۸۲ هزار و ۵۰۰ تن نان خشک به عنوان مواد دور ریختنی وارد سیستم مواد زائد کشور شود. وقتی بحث به دورریز نان به‌خاطر خمیر بودن آن می‌رسد تمام نگاه‌ها به سمت نانوایی‌ها و نوع پخت آن باز می‌گردد و اکثر مردم نیز پخت بد نان را علت اصلی هدر رفتن آن در سفره‌هایشان می‌دانند. اما وقتی از نانواها سوال می‌شود، آنها کیفیت بد آرد را علت پخت بد می‌دانند. بر همین اساس، مسوولان کشور طرح جامعی را برای اصلاح تولید و خرید نگاه و ساختارشنکنی در تجارت غله و ورود بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در ساخت سیلو تاحدودی این وضعیت دگرگون شد.

مدیرعامل شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران در مورد سرمایه‌گذاری ساخت سیلو می‌گوید: در حال حاضر به ظرفیت سه میلیون تن سیلو نیاز داریم که ۱/۵ میلیون تن آن ساخته شده است. در بخش کارخانجات آرد نیز دولت به تهیه‌بندی آنها پرداخته است. معاون وزیر بازرگانی نیز در مورد وضعیت کارخانه‌های آرد می‌گوید: این کارخانه‌ها آرد به‌دلیل شرایط پایدار، از تغییرات کمی برخوردار بودند؛ به همین دلیل وزارت بازرگانی با اجرای طرح ارزیابی آنها را به ۵درجه رتبه‌بندی کرد.

پارسائیان ادامه داد: با حذف رتبه ۵ توانستیم همه کارخانجات آرد را رتبه‌بندی کنیم و با نصب میکروفیلترهایی به غنی‌سازی آرد در کارخانجات پرداختیم تا از این طریق نیز به افزایش کیفیت نان کمک کرده‌باشیم.

ساماندهی و بهسازی واحدهای سنتی نان از دیگر برنامه‌های وزارت بازرگانی برای بهبود کیفیت نان است. در همین رابطه، وزارت بازرگانی تا سقف ۲۵ میلیارد تومان وام با سود چهار تا پنج درصد برای ساماندهی و بهسازی واحدهای سنتی نان در نظر گرفته است.

توسعه کارخانجات نان صنعتی نیز دیگر برنامه دولت برای بهبود

سالانه ۱۰/۷ میلیون تن گندم در کشور مصرف می‌شود که حدود ۳۰ درصد آن، یعنی سه میلیون تن اتلاف می‌شود

وضعیت و افزایش تولید نان بود. معاون وزیر بازرگانی در این مورد می‌گوید: با ۵۰ تا ۶۰ هزار واحد نانوایی در سطح کشور نمی‌توان نیاز نان کشور را برآورده کرد؛ به همین دلیل ظرفیت‌های صنعتی را باید به کمک ظرفیت‌های سنتی آورد.

پارسائیان ادامه می‌دهد: از سال ۸۶ دولت مکلف به احداث واحدهای صنعتی تولید نان با ظرفیت روزانه حداقل ۲۰ تن شد که این آیین‌نامه از تیرماه سال ۸۷ اجرایی شد. به گفته وی تاکنون بالغ بر ۶۰ واحد درحال گرفتن تسهیلات و ایجاد کارخانجات نان صنعتی هستند.

معاون وزیر بازرگانی می‌افزاید: تاکنون ۶۲ واحد صنعتی تولید

نان، مجوزهای لازم را اخذ کرده‌اند و در مراحل احداث و یا خرید ماشین‌آلات قرار دارند ولی فقط یک واحد تولید نان صنعتی راه‌اندازی شده‌است. در کنار تمام دلایلی که برای افزایش مصرف نان در کشور مطرح شد موضوع قاچاق آرد را نیز باید به آن اضافه کرد و تفاوت قیمت آرد تولیدی در ایران با کشورهای همسایه را باید یکی از دلایل قاچاق آن دانست.

برخی پرداخت یارانه بالا به آرد را علت اصلی قاچاق می‌دانند و خواستار حذف یارانه آرد و پرداخت آن به کشاورزان هستند.

پارسائیان معاون وزیر بازرگانی در مورد قیمت آرد می‌گوید: دولت سال‌هاست قیمت آرد یکبیلی ۷۵ ریال ثابت نگه داشته در صورتی که این قیمت از ۴۰۰ تا ۵۰۰ تومان پرداخت می‌شود که دولت با پرداخت یارانه سعی می‌کند تا مردم در تهیه نان مشکلی نداشته باشند. رئیس کمیسیون برنامه و بودجه مجلس نیز با بیان این‌که یارانه نان طی پنج سال اخیر به طور متوسط سالانه بیش از ۳۰ درصد رشد داشته است، می‌گوید: در سال جاری این رقم بالغ بر ۲۶ هزار میلیارد ریال است و ادامه این روند طی ۱۰ سال آینده با رشد متوسط ۱۵ درصد بدون در نظر گرفتن افزایش یارانه قیمت نان، میزان یارانه پرداختی به ۶۰۰ هزار میلیارد ریال خواهد رسید.

با تمام تلاش‌هایی که برای تولید نان‌هایی با کیفیت بالا و حداقل دورریز انجام می‌شود، باید در زمینه مصرف اصولی و صحیح نان نیز فرهنگ‌سازی کرد تا شاید از این طریق بتوان از میزان بالای دورریز نان جلوگیری شود. زیرا تا زمانی که مردم به این باور نرسند که شیوه صحیح پخت نان و نحوه مصرف اصولی آن باید تغییر پیدا کند و مصرف درست به معنای کم مصرف کردن نیست همچنان شاهد هدر رفتن این ماده غذایی خواهیم بود.

سایه روشن

ضایعات نان توجه بیشتری می‌خواهد

ساسان طاهری

گروه گزارش:غلات و فرآورده‌های آن به‌ویژه نان را می‌توان یکی از قدیمی‌ترین دستاوردهای بشر دانست که تأمین‌کننده عمده کالری، پروتئین و ویتامین بسیاری از مردم جهان است. این ماده غذایی بسیار مهم در ایران به شکلی نامطلوب مورد استفاده قرار می‌گیرد تا جایی که ایران را به یکی از بزرگ‌ترین مصرف‌کننده گندم و نان در جهان تبدیل کرده است.

دورریز نان و ضایعات آن در ایران به‌خاطر تولید نان با کیفیت پایین، نبود بسته‌بندی اصولی و نگهداری از آن در شرایط مناسب و ضعیف بودن فرهنگ خرید و مصرف نان در بین خانواده‌ها از عواملی است که دورریز نان و ضایعات آن را در مرحله تولید، توزیع و مصرف بالا برده.

استفاده نانوایان از جوش شیرین، استفاده نکردن از مخمر و خمیر ترش، استفاده از نمک بیشتر از حد معمول برای پوشاندن کیفیت آردهای ضعیف، رعایت نکردن فرآوری خمیر، توجه نکردن به فرم دادن صحیح نان، استفاده نکردن از بستر پخت مناسب، دما و زمان پخت مطلوب، استفاده از شعله مستقیم مشعل‌های گازیولی در بسیاری از نانوایی‌ها و استفاده نکردن از تنوره‌های مناسب، از مهم‌ترین عواملی است که دورریز نان و تبدیل آن به نان خشک را در مرحله مصرف به‌شدت افزایش می‌دهد.

بر اساس تحقیقات انجام‌شده، روزانه حدود دوهزار و ۵۰۰ تن آرد بین چهارهزار و ۵۰۰ مغازه نانوایی توزیع می‌شود که این نانوایی‌ها آردها را با افزودن ۱۰ تا ۲۵ گرم جوش شیرین، پنج تا هفت گرم نمک و ۷۵۰ میلی‌لیتر آب به ازای هر کیلوگرم آرد پس از پخت و تبدیل آن به نان بین اهالی تهران توزیع می‌کنند. در نقطه مقابل تولید نان نیز ۴۲۰ مغازه نان خشک جمع‌کنی که ۳۰۰ واحد دارای جواز کسب و ۱۲۰ واحد بدون جواز کسب هستند و با شش‌هزار و ۳۰۰ چرخ دستی که ظرفیت هر کدام بین ۷۰ تا ۱۰۰ کیلو نان خشک است روزانه ۵۰۷ تن نان خشک را به این طریق غیربهداشتی از سطح شهر تهران جمع‌آوری می‌کنند.

مدیرعامل سازمان خدمات موتوروی شهرداری تهران با بیان این‌که نان خشک در بین انواع زباله به‌عنوان یک شاخص قابل توجه برای پیمانکاران جمع‌آوری زباله و بازیافت محسوب می‌شود، می‌گوید: قیمت پیمانکاری جمع‌آوری زباله و بازیافت در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران با توجه به میزان زباله منطقه متفاوت است که نان در تعیین این قیمت، شاخص‌ترین نقش را ایفا می‌کند. مصطفی سلیمی، قیمت پیمانکاری هر منطقه را بین سه تا ۱۰ میلیون تومان متغیر می‌داند و می‌افزاید: در مناطق جنوبی شهر قیمت پیمانکاری‌ها به علت آن‌که الگوی غلط مصرف نان بیشتر رواج دارد، بالاتر است.

موضوع وقتی غم‌انگیزتر می‌شود که بدانیم این میزان نان خشک غیربهداشتی که معمولاً نیز یک‌کوزه هستند برای خوراک دام استفاده می‌شود. ما به‌عنوان مصرف‌کننده از فرآورده‌های دامی استفاده می‌کنیم. اگر این چرخه را ادامه دهیم می‌بینیم که موضوعی به این سادگی هزینه‌های کشور را در بخش‌های بهداشتی، تولیدی و مصرفی چند برابر افزایش می‌دهد. بنابراین استفاده از کارخانه‌هایی برای بازیافت این پسماندهای باارزش نیاز است تا علاوه بر گرداندن آن به چرخه طبیعی و هدررفتن آن از به‌وجود آمدن بیماری‌ها و شرایط بهداشتی نامطلوب جلوگیری شود.

هرچند کارخانه‌هایی در تبریز و تهران درصدد تهیه دستگاه‌های مورد نیاز برای بازیافت این پسماند ارزشمند و تبدیل آن به فرآوری‌های خوراکی و صنعتی هستند اما هنوز در این زمینه فعالیتی به‌صورت رسمی آغاز نشده است.

قرارداد کرسنت، مبهم و بی‌سرانجام

حمید رضایی

به امارات، میزان این خسارت بسیار کمتر از زبان‌های متوجه ایران از صادرات گاز به این کشور است، گفت: به نفع ماست که این خسارت را پرداخت و قرارداد را فسخ کنیم.

نماینده قوه با تاکید بر این‌که در شرایط کنونی صادرات گاز مطابق مفاد قرارداد کرسنت هرگز به صلاح ایران نیست، ادامه داد: برخی دست‌های مرموز و پنهان داخلی و خارجی در قرارداد کرسنت دخالت دارند و متأسفانه از برخی افراد مساله‌دار در مذاکرات مربوط به این قرارداد استفاده شد.

جهانبخش امینی عضو دیگر کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی هم با بیان این‌که اگر ایران بخوهد قرارداد کرسنت را فسخ کند، باید به طرف اماراتی خسارت بپردازد، گفت: طبق گفته‌های معاون وزیر نفت، کرسنت هم به بخشی از تعهدات خودش عمل نکرده است و به نظر می‌رسد باید شورای حکمیتی این موضوع را بررسی کند.

وی با تاکید بر این‌که در صورت فسخ قرارداد، نه‌تنها ایران متضرر نمی‌شود، بلکه همه چیز به نفع ما تمام می‌شود، گفت: اجرایی شدن قرارداد کرسنت حدود ۲۰هزار میلیارد تومان ضرر متوجه ایران می‌کند، در حالی که با فسخ آن ایران فقط باید دو هزار میلیارد تومان خسارت بپردازد.
مخبر کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی هم با بیان این‌که مشکل قرارداد کرسنت این است که طرف اماراتی قرارداد با برخی مذاکره کنندگان ایرانی تبانی کرده است، شهبه تبانی و نوعی فساد مالی در این قرارداد تداعی می‌شود و به لحاظ حقوقی قرارداد کرسنت دچار نوعی چالش است.

سیدعلی ادیان‌ی‌راد افزود: کرسنت به تعهدات حقوقی خودش هم در مقابل قرارداد عمل نکرده است و مجموعه این اشکالات ایران را برای تجدیدنظر در قرارداد محق می‌کند، اما اراده ایران بر این است که طرف قرارداد مسائل مطرح شده را تمکین کند.

پرونده هنوز مفتوح است

به تازگی عبدالرضا رحمانی‌فضلی، رئیس کنونی دیوان محاسبات از مفتوح بودن پرونده مربوط به قرارداد کرسنت خبر داد و با بیان این‌که دیوان با افراد

قیمت‌گذاری، فشارهای منتقدان را متوجه خود می‌بیند، هر روز با ابعاد تازم‌ای مواجه می‌شود.

اگرچه مدتی پیش شرکت داناکاز که ۳۵ درصد سهام شرکت بازاریاب فروش گاز ایران در امارات را دارد، اعلام کرد که گاز ایران در سه ماه نخست سال ۲۰۰۷ میلادی به این کشور صادر خواهد شد و نیز مدعی شد بیش از ۸۵ درصد لوله‌گذاری دریای در آب‌های خلیج فارس از چاه‌های سلمان تکمیل شده است، اما مشاور مرجع رسیدگی‌کننده به قرارداد در ایران با رد این خبر اظهار کرد که تاکنون هیچ توافقی برای صادرات گاز ایران به امارات بین دو کشور صورت نگرفته و ایران همچنان خواستار افزایش قیمت گاز در قرارداد است.

شاید مهم‌ترین دلیل ایران برای جلوگیری از اجرای این قرارداد، شبهه ثابت بودن قیمت فروش گاز در ۷ سال اول است؛ چیزی که در گزارش‌های دیوان محاسبات کشور و مراجعی نظیر آن هم تاکید شده است.

ایین در حالی است که چندی پیش یکی از خبرگزاری‌های داخلی به نقل از یک گانه نوشته بود: ثابت بودن بهای گاز در ۷ سال اول نیز در حال حل شدن است و مقامات کرسنت تلاش می‌کنند نظر مساعد مسوولان ایرانی را جلب کنند و حاضر شده‌اند در این بحث تعدیلات زیادی انجام دهند و حتی در صورت لزوم این بند از قرارداد، حذف شود.

پرداخت خسارت به نفع ماست
یک عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی با اظهار تأسف از این‌که قرارداد کرسنت میان دولت ایران با یک «شرکت» منعقد شده است، گفت: این قرارداد نهایی شده است و طرفین باید تعهدات موجود در آن را اجرایی کنند، بنابراین شرکت کرسنت می‌تواند به دلایل مورد نظر خودش، از ایران به دادگاه شکایت و ادعای خسارت کند!

سیدعما حسیبی با بیان این‌که بررسی‌های ما نشان می‌دهد که در صورت الزام ایران برای پرداخت خسارت

وزارت اطلاعات خواسته‌ایم اطلاعاتشان را در اختیار ما قرار دهند تا در محکمه خود آن را نهایی کرده و ارائه دهیم، ولی دیوان محاسبات تا ابتدا در جریان امور مربوط به این قرارداد بوده و ریاست قبلی دیوان هم در این راستا اظهارنظراتی کرده است و وقتی گزارش آن نهایی شود، اطلاع‌رسانی خواهیم کرد.

عضو کمیسیون انرژی مجلس درباره شرایط کنونی قرارداد با بیان این‌که درخواست جدید شرکت نفت اماراتی از جمهوری اسلامی ایران، حفظ قرارداد کرسنت و انجام اصلاحات برای تأمین منافع دوطرف است، گفت: در جلسهای که به تازگی بین وزیر نفت کشورمان و شرکت نفت اماراتی درباره قرارداد کرسنت برگزار شد، شرکت اماراتی موضوع فسخ نشدن قرارداد را با هدف تأمین سود طرفین مطرح کرده است.

جهانبخش امینی افزود: درخواست شرکت اماراتی این است که قرارداد کرسنت به شکلی اصلاح شود که منافع دو طرف حفظ شود.

متخلف از مسوولان و کسانی که درگیر این موضوع بوده‌اند، صحبت کرده و قراردادها را دیده و تحقیقات را انجام داده است، گفت که در این راستا سازمان حسابرسی و وزارت اطلاعات هم اقدامات و کارهایی کرده و دیوان نیز اقداماتی در این راستا داشته است. به گفته رحمانی فضلی، رسیدگی‌ها و بررسی‌های دیوان هنوز در این رابطه کامل نشده که بتوان با قطعیت موضوعی را عنوان کرد، ولی آنچه مشخص است این‌که عدد و رقمی که در این قرارداد تعبیه شده منافع ملی کشور را تأمین نمی‌کند و در مقایسه با نوع قراردادهایی که ایران در جاهای مختلف با کشورهای متخلف در عرصه‌های بین‌المللی داشته، بسیار تفاوت دارد.

رئیس دیوان محاسبات کشور با بیان این‌که شائبه‌هایی هم در اعمال نفوذ، دخالت و حق سهمی گرفتن در این قرارداد مطرح است، افزود: در حال حاضر از نهادهای مختلف مانند سازمان بازرسی و